

Simplicissimus Budapestje

BEVEZETÉS A KORSZERŰ SZNOB- ÉS HEDONIZMUSBA, VALAMINT AZ ALKALMAZOTT EMBERLESÉS TUDOMÁNYÁBA

A megosztás gazdasága 1: Indulatok az Uber körül

A taxisok 2016 januári sztrájkja legalább két dolgot biztosan elért. Először is, egy viszonylag szűk körben ismert márka több nagyságrenddel ismertebb lett. Mindenki bevéődött az Uber név (nálunk az „über” kiejtés győzött). A taxisoknak aligha lehetett ez a célja, de hatalmas ingyen reklámhoz juttatták halálos ellenfelüket. A másik következmény az lett, hogy kettészakadt Budapest társadalma, és végre nem politikai erővonalak mentén.

A taxispártiak és az uberpártiak nagy vitát folytattak a Facebookon. Csak egy törpe kisebbség adott igazat mindkét félnek, azzal, hogy egyenlő feltételeket kell biztosítani a kétfajta taxizásnak. És e kisebbség is két részre szakadt, az egyik azt mondta, hogy a taxis jogszabályok megvannak, azokat kell erővel betartatni. A másik kisebbség, amelyhez én is tartozom, azt képviselte, hogy új, jóval enyhébb, de kijátszhatatlan szabályokat kell hozni. Erre van már precedens: a NAV-hoz bekötött pénztárgépek a boltokban. Vagy ez már most is így van a taxisoknál? Akkor miért halani annyi csalásról?

Akárhogy is van, a feltartóztathatatlan technológiai változások ellen vonulni értelmetlen. Inkább elébe kellene menni. Néhány hét különbséggel két kedvenc nyomtatott újságomban, a kaliforniai Wired magazinban (egy gúnyos IT szakember megfogalmazásában: „az informatikai ipar National Geographic-ja”), illetve a Magyar Narancsban olvastam, hogy mennyire közel van az önjáró autók világa. Azokhoz pedig nem kell majd sofőr... Lehet majd egyszemélyes kocsit is rendelni. Elterjedésének a legnagyobb gátja, állította mindkét lap, figyeljük majd meg, az emberek autós birtványa lesz. Szeretnek az emberek autót birtokolni, pedig a járművek naponta 22–23 órát állnak. Micsoda pazarlás ez, hát nem?

Minnél olcsóbb a taxi, annál kevesebb lesz a saját autó, gondolná az ember, ezért jó dolog az Uber. De a taxiban a legdrágább az ember, ezért a bérautó árának csökkenése lehet az egyik út –

abban a legdrágább tényező mi magunk vagyunk, akik vezetünk. Igen ám, de a bérautót fel kell venni, le kell adni, bonyolult dolog. Ezért a közelben lévő autók között kell szétnézni. Már egy ideje töpregek azon, hogy az alattunk lévő szomszédnak, akivel nemcsak a lépcsőházban, de a Facebookon is gyakran összefutok, teszek egy ajánlatot: adja kölcsön az autóját néha bevásárlásra, egy tisztos órabérért. Neki talált pénz, nekem olcsóbb mint a taxi...

A megosztás gazdasága 2: Simplicissimusné főztje és az idegenek

Tavaly augusztusban beszámoltam arról, hogy Simplicissimusné asszony az egyik főzőportálon jelentkezett az akkor induló szolgáltatáshoz tengerimalacnak. Az egzotikus nevű új portál is globális fejlesztés, otthoni főztöt kínál bárkinek, egy honlap alapján, bankkártyás regisztráció után. Az amatőr szakács maga szabja meg a fogásokat, az árat. Azt is, hogy mikor fogad vendégeket.

S-né elment egy összejövetelre, ott jó benyomást keltett, mert igazán jól és innovatívan főz, és néhány éve a főzős blogokat bújja. Annyira megtetszett a magyar Yummbert elindítóinak, hogy őt delegálták az Index portál bemutató cikkéhez.

Az újságíró így foglalta össze a lényegét: „Ha kezdek éhes lenni, a térkép kiadja nekem a közelemben lévő, éppen aktív házigazdákat. Megjelenik egy fénykép arról, hogy mit kínálnak és mennyiért, például paprikás csirke nokedlivel 1200 Ft-ért vagy rakott krumpli ezerért. Rányomok a rakott krumplira, ami megjelenik a vendéglátónál, ő pedig visszaigazol, hogy fogad-e.”

A dolog félúton van a saját főzőkészítés és az étterem között. Van-e erre tömeges igény? (Mert a taxizásra van!) És van egy más bökkenő is: ha az elfoglalt dolgozó nő rászokik arra, hogy az egy emelettel lejjebb lakó nyugdíjas hölgy főztjére fizet elő a gyerekeinek, akkor a második héten nem kerülik majd meg a Yummbert?

Itt tartottunk az augusztusi lapzártakor. Néhány nappal később egy reggel nejem kirakott egy ajánlatot a Yummbertre, én meg 11-kor kajánul hazatelefonáltam: van-e már „kapás”. Nem volt. Fél tizenkettőkor azonban jött egy csupa nagybetűs, diadalmas SMS: ketten bejelentkeztek fél 1-re. 2-kor hívtam őt, kíváncsi voltam, hogy sikerült, de lerázott: „Még itt vannak...” Fél háromkor ugyanígy.

A Yummbert ételmegosztó szolgáltatás logója. A név az angol „yummy” (fincsi) szó és az Uber keresztesítéséből származik.

Aztán kiderült: adóellenőrök... Jóízűen megették az ebédet, megdicsérték az ételt, majd az ajtóból visszafordultak, hogy ők tulajdonképpen a NAV-tól vannak... Tíznel több oldalas jegyzőkönyvet vettek fel. Aztán többször is be kellett menni a magas hivatalba. Minden alkalommal nagyon civilizáltak voltak, látszott, hogy nem nagyon tudnak mit kezdeni a dologgal. Február közepén jött ki a 20000 forintos büntetés. Ha igaz, a Yummbert cég kifizeti helyette.

A megosztás gazdasága 3: Az Airbnb átrendezi az albérlet-piacot

A BUDAPEST egyik régebbi számában elmeséltem pozitív élményeimet a megosztó gazdaság egyik sikertörténetéről, az Airbnb nevű globális szállásközvetítő portálról, hogy milyen könnyen és gyorsan találtam magamnak New York-i szállást, pont ott, ahol akartam, még hozzá tűrhető áron.

Azóta a családban és a közelebbi ismeretségi körömben hárman is kezdtek lakáskiadással foglalkozni Budapes-

ten. Egy unokahúgom, aki a férjének a lakását adja ki, és több másiknak a teendőit is elvállalta, egy jó barátom felesége, aki örökségből vett belső területi, pont illyesmire optimalizált kis lakást, és egy pestkörnyéki városban élő ismerősöm, aki egy kis gyár résztulajdonosa, ő két jó minőségű lakást vett, hozzá profi honlapot is terveztetett. Hogy mennyire szabályosan adóznak, azt nem tudom (egyikük biztosan: a közvetlen családban valaki magas rangú navos), de nem is ez ennek a cikknek a tárgya. Hanem az a kedvezőtlen hatás, amit az AirBnb megjelenése okozott a budapesti lakáspiacon! A különböző szakportálok egyöntetűen arról számoltak be, hogy az albérleti díjak annyira megnövekedtek a belső területeken, hogy onnan egyre jobban kiszorulnak a diákok és a fiatal, pályakezdő lakásbérletők – főleg a szinglik, de még a párok is.

Baj ez? Hogyne lenne az. A bennszülöttek életfeltételei romlanak – ehhez a város vezetésének valahogy viszonyulnia kellene.

A baj az, hogy az AirBnb nem adózik Magyarországon, és az a gyanúm, hogy a lakáskiadók se nagyon. Persze nem is tudom, hogy mire kellene a pénz. Szociális lakások építésére, amit csak pályakezdők vehetnek bérbe, nyomott áron? Vagy albérleti támogatásra? Vagy az AirBnb-zőket kellene nagyobb adókkal sújtani? Nem tudom, többféleképpen lehet jót tenni a társadalommal. Szocialista, konzervatív és liberális eszköztárral is. Csak először tüzetesen meg

kell ismerni a helyzetet. Szerintem ennek még előtte vagyunk.

Az is érdekes, hogy a hotelszakma a taxisok mozgalmától élesen eltérően (akik az Uber kiiktatását követelik) fel se vette az AirBnb betiltását vagy korlátozását. Részben azért, mert úgy is tudják: lehetetlen.

A megosztás gazdaságának félreértése: A „közhasznú könyvtárúsítás” esete

A Központi Szabó Ervin Könyvtárból jövet-menet egy különös dologra bukkantam: egy szekér és egy könyvtár kereszteszésére. Az volt kiírva rá, hogy „Közhasznú könyvkereskedés”, és minden könyv 300 Ft. Nem bírtam megállni, körülnéztem: meglehetősen jó felhozatal volt, főleg a rendszerváltás előtti nívós könyvekből. Egy jó arcú fiatal hölgy leste az érdeklődőket, éreztem, hogy csak egyetlen biztató szó kellene, és ajánlana máris valami jót.

Kiderítettem, hogy ez a mozgalom Olaszországból indult. Az olaszforum.blog.hu szerint: „Antonio La Cava nyugdíjas tanárról nehezen állítható, hogy a pénz miatt foglalkozna a könyvekkel. A hetvenes éveiben járó bácsi minikönyvtárrá alakított háromkerekű járgányával járja Matera környékét, Basilicata tartományt (a csizma sarkantyújánál van), hogy maga köré, könyvek köré gyűjtse az embereket. És ahogy az egy ilyen emberrel történhet Olaszországban – Dél-Olaszországban, tegyük hozzá – sok-sok szép történettel gyarapodott könyves túrái, hétköznapijait.”

Ez igen, gondoltam, micsoda remek kezdeményezés... Aztán elgondolkodtatott az a tény, hogy a szekérre az is ki volt írva: 5. számú téka. Vajon hány lehet? És miért a Központi Könyvtár közelében tartózkodik a szekér? Életszerű az, hogy aki könyvtárba jár, az itt vesz könyvet?

Még jobban elgondolkoztatott az az irat, amelyet az interneten találtam: a kőbányai önkormányzathoz benyújtott előterjesztés, amelyben a Közkincs Egyesület Kőbányától szeretne raktár és irodahelyiséget, és egy évre 795 800 Ft támogatást a két mobil pult elkészítésének költségeire. És azt írják, hogy összesen húszat akarnak Budapesten...

Ettől már elment a kedvem. Amit Olaszországban a csizma sarkánál egy magánember, magánlelkésedből, magánpénzből, sikeresen csinál, azt itt valakik közpénzből, egy könyvtárakkal szerencsére jól ellátott nagyvárosban szeretnék utánózni... Úgy, hogy mindannyiunk pénzével vernék a csalánt.

De vajon működhet ez a modell a mai Magyarországon? Nem inkább a könyvtárhasználatot kellene fellendíteni? Jól tudjuk a szocializmus éveiből, hogy a túl olcsó könyv leszoktatja az embereket a könyvtárba járásról. Ráadásul beavatkozik az antikváriumok üzleti érdekeibe.

Volt még a kőbányai előterjesztésben egy dermesztő passzus: céljuk „szakmai grémium, központi lista létrehozása a »jó könyvek« minősítéséhez”. Ez aztán mindennek a teteje: hát nem az újságok, folyóiratok, irodalmi portálok, az örvendetesen sokasodó olvasmány blogok dolga ez, hanem egy újonnan létrehozott bizottságé? Erre csak a minap hallott pesti szólással tudok reagálni: „Anyám, borogass!”

Nem olyan ez, mintha világtalan embereknek nagy számban az úton való átkísérésére indítana valaki mozgalmat, közpénzen?

A kultúrában a megosztás gazdaságának jó közösségi példája a rukkola.hu, a cserélde, ahol az emberek a saját jó, de szükségtelenné váló könyveiket ajánlják fel, és keresik meg a nekik szükségeseket. (A portál szlengjében ez a „rukkolás” és a „happolás”). Tavaly megvette őket a Publio nevű magyar selfpublishing cég, és azt ígéri, hogy a nagyon keresett kötetekből gyorsan, olcsón újra nyomtat példányokat. Sok sikert kívánok! ●

fotó: Sebestyén László